

La fotografia com a record

Miquel Galmes i Creus

De les beceroles de la fotografia trobar-ne que il·lustrin alguna que altra encontrada és verdaderament rar ja que la seva producció estava plena de dificultats i fracassos que feien que la seva supervivència fos minsa.

El fotògraf, principalment el professional, va trobar amb l'especialitat del retrat el seu camí i va deixar a un costat les seves altres aplicacions.

L'aparició del Col·lodió com a matèria prima per emulsionar les planxes de vidre, que posteriorment el propi fotògraf sensibilitzaria amb un halogen de plata adient, va propiciar que la fotografia, d'una per totes, sortís de la galeria o estudi del fotògraf.

Un nou camí s'obria per a l'amant de la natura i per a l'encuriosit viatger que volia recordar i/o transmetre les seves experiències mostrant les imatges obtingudes amb la seva càmera, donant fe de les vivències passades.

Però les tecnologies de la primera època no eren principalment propícies. Les càmeres dites de *campanya* estaven fabricades amb fusta, les més petites utilitzaven plaques de vidre de 13 per 18 centímetres. Lògicament necessitaven un trespeus per aguantar-les i fer-les estables, una bossa on guardar els xassís amb el material sensible i altres estris que eren part del seu equipatge. Tot plegat un pes respectable que podríem dir fa que aquests fotògrafs pioners fossin veritables herois de la comunicació visual.

Lògicament una aplicació lucrativa va contraposar-se a aquesta visió idealitzada. La producció i comercialització, per fotògrafs professionals i per companyies editores, de fotografies de llocs singulars, exòtics o simplement d'emplaçaments tradicionalment turístics convidaven als visitants a adquirir-les per gaudir-ne del seu record.

Però el gran salt cap a un ús més ampli de la *Fotografia-Record* seria, sense cap dubte, a partir de l'Exposició Universal de París de l'any 1900 on es presenten noves tecnologies i nous aparells de formats reduïts i menys feixucs que permeten al afeccionat gaudir del plaer de fotografiar les seves vivències. Una tècnica ja existent a l'últim terç del segle XIX, la estereoscòpia, ja contemporitzava amb la fotografia *monoscòpica*, però també amb el canvi de segle aquesta modalitat pren una forta embranzida i els principals fabricants de càmeres aposten per aquesta modalitat. La fotografia estereoscòpica pren carta de ciutadania principalment entre la classe benestant.

La mostra exposada de la producció del afeccionat Eduard Monteys són fotografies estereoscòpiques, que per raons òbvies només se n'ha reproduït un sol fotograma, i les imatges *monoscòpiques* captades per en

Albert Bellòs i Francesc Boada Nogués il·lustren amb escreix aquesta vessant més lúdica de l'excursionisme i la fotografia.

Però la indústria editora no es quedarà al marge de la nova situació, editors de *Fotografia-Record* produiran fotos estereoscòpiques per el mercat del turisme. Les noves tecnologies en l'art de la impressió permetran la producció d'un nou producte la Tarja Postal. Modalitat de correspondència promoguda per l'estat austríac l'any 1869 i adaptada paulatinament per la resta de països. Aquest nou producte a partir de les darreries del segle XIX donarà a curt termini pas a un nou mercat i al mateix temps a una nova especialitat dintre de la fotografia professional.

A Catalunya un dels primers editors de postals va ser la Fototípia Thomas, que va treure al mercat la seva primera col·lecció de postals l'any 1901.

L'any 1905 l'editor Angel Toldrà Viazo entraria dintre d'aquest mercat sent un referent avui en dia en el col·leccionisme cartofílic.

Un últim referent en la producció de la *Foto-Postal* és sense dubte el fotògraf Lucien Roisin que s'establí a Barcelona a principis del segle XX. Va ser el gran editor de postals amb un fons documental que cobreix pràcticament totes les localitats amb cert interès turístic. La seva primera producció va ser cap l'any 1910.

L'exposició que es presenta conjumina la vessant del fotògraf professional i la de l'afecionat baix un comú denominador: la seva visió d'un massís que és un referent en el món excursionista i turístic del nostre país. Al mateix temps, vol retre homenatge a l'home que va fer possible que avui tinguem camins per pujar al seu cim, en Artur Osona.

PS. Els fons fotogràfics de la Fototípia Thomas, l'editor fotògraf Lucien Roisin, el fons d'en Eduard Monteys i d'en Albert Bellòs Agulló estan dipositats a l'Arxiu Històric Fotogràfic de l'IEFC.

La fotografia com a record. Miquel Galmes i Creus

Departament de Documentació i Investigació de l'IEFC